

Πρὸς Ῥωμαίους

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς¹ ἀπόστολος, ἀφωρισμένος² εἰς **1**
εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο³ διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς **2**
ἁγίαις, περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, **3**
τοῦ ὀρισθέντος⁴ υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης,⁵ ἐξ ἀναστάσεως
νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ **5**
ἀποστολὴν⁶ εἰς ὑπακοήν⁷ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
αὐτοῦ, ἐν οἷς ἔστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ¹ Ἰησοῦ χριστοῦ: πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ⁸ **6**
ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς¹ ἁγίοις: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν
καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

¹ κλητός, called, summoned. ² ἀφορίζω, separate, set apart. ³ προεπαγγέλλομαι, promise beforehand. ⁴ ὀρίζω, mark off by boundaries, determine. ⁵ ἁγιωσύνη, ης, ἡ, holiness, holy or sanctified state. ⁶ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ⁷ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁸ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ 8
 πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται¹ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, 9
 ᾧ λατρεύω² ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς
 ἀδιαλείπτως³ μνείαν⁴ ὑμῶν ποιῶμαι, πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου 10
 δεόμενος,⁵ εἴ πως ἤδη ποτὲ⁶ εὐδοωθήσομαι⁷ ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν
 πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ⁸ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ⁹ χάρισμα¹⁰ ὑμῖν 11
 πνευματικόν,¹¹ εἰς τὸ στηριχθῆναι¹² ὑμᾶς, τοῦτο δέ ἐστιν, συμπαρακληθῆναι¹³ 12
 ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς 13
 ἀγνοεῖν,¹⁴ ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις¹⁵ προεθέμην¹⁶ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς – καὶ
 ἐκωλύθη¹⁷ ἄχρι τοῦ δεῦρο¹⁸ – ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν
 τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἑλληνσὶν¹⁹ τε καὶ βαρβάροις,²⁰ σοφοῖς²¹ τε καὶ ἀνοήτοις²² 14
 ὀφειλέτης²³ εἰμί: οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον²⁴ καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ²⁵ 15

¹ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ² λατρεύω, serve, worship. ³ ἀδιαλείπτως, constantly, unceasingly. ⁴ μνεία, ας, ἡ, remembrance, mention. ⁵ δέομαι, ask, request. ⁶ ποτέ, once, at some time. ⁷ εὐδοῶ, cause to prosper. ⁸ ἐπιποθέω, long for, strain after. ⁹ μεταδίδωμι, give a share of, share. ¹⁰ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹¹ πνευματικός, spiritual. ¹² στηρίζω, establish, fix firmly. ¹³ συμπαρακαλέω, invite, encourage along with others. ¹⁴ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁵ πολλάκις, often, many times. ¹⁶ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ¹⁷ κωλύω, forbid, hinder. ¹⁸ δεῦρο, until now, come here! ¹⁹ Ἑλλην, ἦνος, ὁ, Greek, Hellene. ²⁰ βάρβαρος, barbarous, barbarian. ²¹ σοφός, wise. ²² ἀνόητος, foolish, thoughtless. ²³ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ²⁴ πρόθυμος, willing, ready. ²⁵ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength.

εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι¹ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: δύναμις 16
 γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
 Ἕλληνι.² Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται³ ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, 17
 καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

Ἀποκαλύπτεται³ γὰρ ὁργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν⁴ καὶ ἀδικίαν⁵ 18
 ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ⁶ κατεχόντων·⁶ διότι⁷ τὸ γνωστὸν⁸ τοῦ 19
 θεοῦ φανερόν⁹ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς: ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς ἐφανερώσεν. Τὰ γὰρ ἀόρατα¹⁰ 20
 αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως¹¹ κόσμου τοῖς ποιήμασιν¹² νοούμενα¹³ καθορᾶται,¹⁴ ἢ τε
 αἰῶδιος¹⁵ αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης,¹⁶ εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολόγητους:¹⁷ διότι⁷ 21
 γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὥς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν¹⁸
 ἐν τοῖς διαλογισμοῖς¹⁹ αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη²⁰ ἡ ἀσύνετος²¹ αὐτῶν καρδιά. 22

¹ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ² Ἕλλην, ἡνὸς, δ, Greek, Hellene. ³ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ⁴ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ⁵ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁶ κατέχω, hold back, hold fast. ⁷ διότι, because, on this account. ⁸ γνωστός, known, acquaintance. ⁹ φανερός, manifest, apparent. ¹⁰ ἀόρατος, invisible, unseen. ¹¹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹² ποίημα, τος, τό, work, creation. ¹³ νοέω, understand, consider. ¹⁴ καθορᾶω, perceive, discern clearly. ¹⁵ αἰῶδιος, eternal, everlasting. ¹⁶ θειότης, ητος, ἡ, divinity, divine nature. ¹⁷ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ¹⁸ ματαιώω, become vain. ¹⁹ διαλογισμός, οὔ, δ, reasoning, questioning. ²⁰ σκοτίζω, darken. ²¹ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent.

Φάσκοντες¹ εἶναι σοφοί² ἐμωράνθησαν,³ καὶ ἥλλαξαν⁴ τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου⁵ ²³
 θεοῦ ἐν ὁμοιώματι⁶ εἰκόνο⁷ς φθαρτοῦ⁸ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν⁹ καὶ τετραπόδων
 καὶ ἑρπετῶν.¹¹

Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ²⁴
 ἀκαθαρσίαν,¹² τοῦ ἀτιμάζεσθαι¹³ τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς: οἵτινες ²⁵
 μετήλλαξαν¹⁴ τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει,¹⁵ καὶ ἐσεβάσθησαν¹⁶ καὶ
 ἐλάτρευσαν¹⁷ τῇ κτίσει¹⁸ παρὰ τὸν κτίσαντα,¹⁹ ὃς ἐστὶν εὐλογητὸς²⁰ εἰς τοὺς
 αἰῶνας. Ἀμήν.

Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη²¹ ἀτιμίας:²² αἱ τε γὰρ θήλειαι²³ ²⁶
 αὐτῶν μετήλλαξαν¹⁴ τὴν φυσικὴν²⁴ χρῆσιν²⁵ εἰς τὴν παρὰ φύσιν:²⁶ ὁμοίως τε καὶ ²⁷
 οἱ ἄρρενες,²⁷ ἀφέντες τὴν φυσικὴν²⁴ χρῆσιν²⁵ τῆς θηλείας,²³ ἐξεκαύθησαν²⁸ ἐν τῇ

¹ φάσκω, affirm, assert. ² σοφός, wise. ³ μωραίνω, make foolish, make tasteless. ⁴ ἀλλάσσω, change, alter. ⁵ ἀφθαρτος, imperishable, immortal. ⁶ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁷ εἰκὼν, ὄνος, ἡ, image, likeness. ⁸ φθαρτός, perishable, corruptible. ⁹ πετεινόν, ου, τό, bird. ¹⁰ τετράπους, four-footed animal, four-footed. ¹¹ ἑρπετόν, οὔ, τό, creeping thing, reptile. ¹² ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ¹³ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ¹⁴ μεταλλάσσω, exchange, change. ¹⁵ ψεῦδος, ους, τό, lie. ¹⁶ σεβάζομαι, worship. ¹⁷ λατρεύω, serve, worship. ¹⁸ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹⁹ κτίζω, create, form. ²⁰ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ²¹ πάθος, ους, τό, suffering, pain. ²² ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ²³ θῆλυς, female, woman. ²⁴ φυσικός, natural, according to nature. ²⁵ χρῆσις, εως, ἡ, use, function. ²⁶ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²⁷ ἄρσεν, male. ²⁸ ἐκκαίωμαι, kindle, be inflamed.

ὀρέξει¹ αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες² ἐν ἄρσεσιν² τὴν ἀσχημοσύνην³
κατεργαζόμενοι,⁴ καὶ τὴν ἀντιμισθίαν⁵ ἣν ἔδει τῆς πλάνης⁶ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς
ἀπολαμβάνοντες.⁷

Καὶ καθὼς οὐκ ἔδοκίμασαν⁸ τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,⁹ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ 28
θεὸς εἰς ἀδόκιμον¹⁰ νοῦν,¹¹ ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα,¹² πεπληρωμένους πάσῃ 29
ἀδικίᾳ,¹³ πορνείᾳ,¹⁴ πονηρίᾳ,¹⁵ πλεονεξίᾳ,¹⁶ κακίᾳ·¹⁷ μεστοὺς¹⁸ φθόνου,¹⁹ φόνου,²⁰
ἔριδος,²¹ δόλου,²² κακοηθείας·²³ ψιθυριστάς,²⁴ καταλάλους,²⁵ θεοστυγεῖς,²⁶ 30
ὕβριστάς,²⁷ ὑπερηφάνους,²⁸ ἀλαζόνας,²⁹ ἐφευρετὰς³⁰ κακῶν, γονεῦσιν³¹ ἀπειθεῖς,³²
ἀσυνέτους,³³ ἀσυνθέτους,³⁴ ἀστοργούς,³⁵ ἀσπόνδους,³⁶ ἀνελεήμονας·³⁷ οἵτινες τὸ 31
δικαίωμα³⁸ τοῦ θεοῦ ἐπιγινόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου

¹ ὀρεῖς, εὖ, ἡ, longing, desire. ² ἄρσιν, male. ³ ἀσχημοσύνη, ἡ, ἡ, disgraceful deed, unseemliness. ⁴ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁵ ἀντιμισθία, ας, ἡ, reward, recompense. ⁶ πλάνη, ἡ, ἡ, wandering, error. ⁷ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ⁸ δοκιμάζω, prove, approve. ⁹ ἐπίγνωσις, εὖ, ἡ, knowledge, discernment. ¹⁰ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ¹¹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹² καθήκω, be proper or fitting, it is fitting. ¹³ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹⁴ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ¹⁵ πονηρία, ας, ἡ, iniquity, wickedness. ¹⁶ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ¹⁷ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ¹⁸ μεστός, full. ¹⁹ φθόνος, οὐ, ὁ, envy, grudge. ²⁰ φόνος, οὐ, ὁ, murder, slaughter. ²¹ ἔρις, ἰδος, ἡ, strife, contention. ²² δόλος, οὐ, ὁ, guile, deceit. ²³ κακοήθεια, ας, ἡ, malice, malevolence. ²⁴ ψιθυριστής, οὐ, ὁ, gossip, secret slanderer. ²⁵ κατάλαλος, οὐ, ὁ, slanderous, back-biting. ²⁶ θεοστυγής, hating God, hateful to God. ²⁷ ὕβριστής, οὐ, ὁ, violent, insolent. ²⁸ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ²⁹ ἀλαζών, ονος, ὁ, impostor, boaster. ³⁰ ἐφευρετής, οὐ, ὁ, inventor, discoverer. ³¹ γονεὺς, εὖ, ὁ, parent. ³² ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ³³ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ³⁴ ἀσύνθετος, faithless, untrustworthy. ³⁵ ἀστοργός, without natural affection, unfeeling. ³⁶ ἀσπονδος, irreconcilable, implacable. ³⁷ ἀνελεήμων, unmerciful, without compassion. ³⁸ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed.

εἰσὶν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν¹ τοῖς πράσσουσιν.

Διὸ ἀναπολόγητος² εἶ, ὦ³ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων: ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, **2**
 σεαυτὸν κατακρίνεις,⁴ τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ **2**
 κρίμα⁵ τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ **3**
 δὲ τοῦτο, ὦ³ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά,
 ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ⁶ τὸ κρίμα⁵ τοῦ θεοῦ; Ἡ τοῦ πλούτου⁷ τῆς χρηστότητος⁸ αὐτοῦ **4**
 καὶ τῆς ἀνοχῆς⁹ καὶ τῆς μακροθυμίας¹⁰ καταφρονεῖς,¹¹ ἀγνοῶν¹² ὅτι τὸ χρηστὸν¹³
 τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν¹⁴ σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά¹⁵ σου καὶ **5**
 ἀμετανόητον¹⁶ καρδίαν θησαυρίζεις¹⁷ σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ
 ἀποκαλύψεως¹⁸ καὶ δικαιοκρισίας¹⁹ τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα **6**
 αὐτοῦ: τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν²⁰ **7**

¹ συνευδοκέω, consent, approve. ² ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ³ ὦ, Oh! omega. ⁴ κατακρίνω, condemn. ⁵ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ⁶ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ⁷ πλούτος, ου, ό, wealth, riches. ⁸ χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ⁹ ἀνοχή, ης, ή, forbearance. ¹⁰ μακροθυμία, ας, ή, long-suffering, patience. ¹¹ καταφρονέω, think little of, despise. ¹² ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹³ χρηστός, good, kind. ¹⁴ μετάνοια, ας, ή, repentance, change of mind. ¹⁵ σκληρότης, ητος, ή, hardness (of heart), stubbornness. ¹⁶ ἀμετανόητος, unrepentant. ¹⁷ θησαυρίζω, lay up, store up. ¹⁸ ἀποκάλυψις, εως, ή, revelation, unveiling. ¹⁹ δικαιοκρισία, ας, ή, righteous judgment, just judgment. ²⁰ ἀφθαρσία, ας, ή, incorruptibility, immortality.

ζητοῦσιν, ζωὴν αἰώνιον· τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας,¹ καὶ ἀπειθοῦσιν² μὲν τῇ ἀληθείᾳ 8
 πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ,³ θυμὸς⁴ καὶ ὀργή, θλίψις καὶ στενοχωρία,⁵ ἐπὶ πᾶσαν 9
 ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου⁶ τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ
 Ἑλληνοῦ·⁷ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, 10
 Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι·⁷ οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία⁸ παρὰ τῷ θεῷ. 11
 Ὅσοι γὰρ ἀνόμῳς⁹ ἤμαρτον, ἀνόμῳς⁹ καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
 ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ¹⁰ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ 13
 τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ¹¹ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ 14
 νόμον ἔχοντα φύσει¹² τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσιν
 νόμος· οἵτινες ἐνδείκνυνται¹³ τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν¹⁴ ἐν ταῖς καρδίαις 15
 αὐτῶν, συμμαρτυροῦσιν¹⁵ αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ¹⁶ ἀλλήλων τῶν
 λογισμῶν¹⁷ κατηγορούντων¹⁸ ἢ καὶ ἀπολογουμένων,¹⁹ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ 16

¹ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ² ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ³ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁴ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ⁵ στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ⁶ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁷ Ἑλληνα, ἡ, ὁ, Greek, Hellenic. ⁸ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ⁹ ἀνόμῳς, lawlessly, without law. ¹⁰ ἀκροατής, οὔ, ὁ, hearer, hearer of. ¹¹ ποιητής, οὔ, ὁ, maker, doer. ¹² φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹³ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁴ γραπτός, written. ¹⁵ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ¹⁶ μεταξύ, between, after. ¹⁷ λογισμός, οὔ, ὁ, reasoning, reflection. ¹⁸ κατηγορέω, accuse, charge. ¹⁹ ἀπολογέομαι, defend one's self, give a defense.

θεὸς τὰ κρυπτὰ¹ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.

Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ,² καὶ ἐπαναπαύῃ³ τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, καὶ 17

γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις⁴ τὰ διαφέροντα,⁵ κατηχούμενος⁶ ἐκ τοῦ

νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγόν⁷ εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, 19

παιδευτὴν⁸ ἀφρόνων,⁹ διδάσκαλον νηπίων,¹⁰ ἔχοντα τὴν μόρφωσιν¹¹ τῆς

γνώσεως¹² καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ: ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ 21

διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν,¹³ κλέπτεις;¹³ Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν,¹⁴ 22

μοιχεύεις;¹⁴ Ὁ βδελυσσόμενος¹⁵ τὰ εἰδωλα,¹⁶ ἱεροσυλεῖς;¹⁷ Ὁς ἐν νόμῳ 23

καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως¹⁸ τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;¹⁹ Τὸ γὰρ ὄνομα 24

τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. Περιτομὴ 25

μὲν γὰρ ὠφελεῖ,²⁰ ἐὰν νόμον πράσσης: ἐὰν δὲ παραβάτης²¹ νόμου ᾖ, ἡ

¹ κρυπτός, hidden, secret. ² ἐπονομάζω, name, impose a name on. ³ ἐπαναπαύομαι, rest, rest upon. ⁴ δοκιμάζω, prove, approve. ⁵ διαφέρω, differ, carry through. ⁶ κατηχέω, teach by word of mouth. ⁷ ὁδηγός, οὐ, ὁ, leader, guide. ⁸ παιδευτής, οὐ, ὁ, instructor, one who disciplines. ⁹ ἄφρων, foolish, senseless. ¹⁰ νήπιος, infant, child. ¹¹ μόρφωσις, εως, ἡ, embodiment, form. ¹² γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ¹³ κλέπτω, steal. ¹⁴ μοιχεύω, commit adultery. ¹⁵ βδελύσσομαι, detest, abhor. ¹⁶ εἶδωλον, ου, τό, image, idol. ¹⁷ ἱεροσυλέω, rob temples, commit sacrilege. ¹⁸ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁹ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ²⁰ ὠφελέω, profit, help. ²¹ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor.

περιτομή σου ἀκροβυστία¹ γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία¹ τὰ δικαιώματα² 26
 τοῦ νόμου φυλάσσει, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία¹ αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; 27
 Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως³ ἀκροβυστία,¹ τὸν νόμον τελοῦσα,⁴ σὲ τὸν διὰ
 γράμματος⁵ καὶ περιτομῆς παραβάτην⁶ νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ⁷ 28
 Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ⁷ ἐν σαρκὶ περιτομή; ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ⁸ 29
 Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι;⁵ οὗ ὁ ἔπαινος⁹ οὐκ
 ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν¹⁰ τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια¹¹ τῆς περιτομῆς; Πολὺ κατὰ 3
 πάντα τρόπον:¹² πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια¹³ τοῦ θεοῦ. Τί γὰρ 3
 εἰ ἡπίστησάν¹⁴ τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία¹⁵ αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσῃ;¹⁶ 4
 Μὴ γένοιτο: γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής,¹⁷ πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,¹⁸ καθὼς
 γέγραπται, Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς¹⁹ ἐν τῷ

¹ ἀκροβυστία, *ας*, ἡ, uncircumcision, foreskin. ² δικαίωμα, *τος*, τό, regulation, righteous deed. ³ φύσις, *εως*, ἡ, nature, inherent nature. ⁴ τελέω, finish, fulfill. ⁵ γράμμα, *τος*, τό, letter, writings. ⁶ παραβάτης, *ου*, ὁ, transgressor. ⁷ φανερός, manifest, apparent. ⁸ κρυπτός, hidden, secret. ⁹ ἔπαινος, *ου*, ὁ, praise, commendation. ¹⁰ περισσός, excessive, abundant. ¹¹ ὠφέλεια, *ας*, ἡ, benefit, advantage. ¹² τρόπος, *ου*, ὁ, manner, way. ¹³ λόγιον, *οὔ*, τό, saying, oracle. ¹⁴ ἀπιστέω, disbelieve, be faithless. ¹⁵ ἀπιστία, *ας*, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁶ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁷ ἀληθής, true, unconcealed. ¹⁸ ψεύστης, *ου*, ὁ, liar, deceiver. ¹⁹ νικάω, overcome, conquer.

κρίνεσθαι σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία¹ ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν,² τί ἐροῦμεν; 5
 Μὴ ἄδικος³ ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων⁴ τὴν ὀργήν;— κατὰ ἄνθρωπον λέγω — Μὴ 6
 γένοιτο: ἐπεὶ⁵ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ 7
 ἐμῷ ψεύσματι⁶ ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καὶ γὰρ ὡς ἁμαρτωλὸς
 κρίνομαι; Καὶ μή — καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασὶν τινες ἡμᾶς 8
 λέγειν — ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; Ὡν τὸ κρίμα⁷ ἔνδικόν⁸
 ἐστίν.

Τί οὖν; Προεχόμεθα;⁹ Οὐ πάντως:¹⁰ προηγιασάμεθα¹¹ γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ 9
 Ἕλληνας¹² πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιος 10
 οὐδὲ εἷς: οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν,¹³ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν¹⁴ τὸν θεόν: πάντες ἐξέκλιναν, 11
 ἅμα¹⁶ ἠχρειώθησαν:¹⁷ οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα,¹⁸ οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός: τάφος 13
 ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ²⁰ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν:²¹ ἰὸς²²

¹ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ² συνίστημι, commend (transitive), stand with. ³ ἄδικος, unjust, unrighteous. ⁴ ἐπιφέρω, bring upon, inflict. ⁵ ἐπεὶ, when, since. ⁶ ψεῦσμα, τος, τό, lie, falsehood. ⁷ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ⁸ ἔνδικος, righteous, just. ⁹ προέχω, excel, surpass. ¹⁰ πάντως, altogether, by all means. ¹¹ προαιτιάομαι, accuse beforehand. ¹² Ἕλληνας, ἡνος, ὁ, Greek, Hellene. ¹³ συνιῶμι, understand, consider. ¹⁴ ἐκζητέω, seek out, inquire. ¹⁵ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ¹⁶ ἅμα, at the same time. ¹⁷ ἀχρεῖός, am good for nothing. ¹⁸ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ¹⁹ τάφος, ου, ὁ, grave, tomb. ²⁰ λάρυγξ, γγος, ὁ, throat. ²¹ δολιόω, deceive, act deceitfully. ²² ἰός, οῦ, ὁ, rust, poison.

ἀσπίδων¹ ὑπὸ τὰ χεῖλη² αὐτῶν: ὧν τὸ στόμα ἄρᾱς³ καὶ πικρίας⁴ γέμει: ⁵ ὄξεις⁶ οἱ ¹⁴
 πόδες αὐτῶν ἐκχέαι⁷ αἷμα: σύντριμμα⁸ καὶ ταλαιπωρία⁹ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ¹⁶
 καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν: οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι¹⁰ τῶν ὀφθαλμῶν ¹⁸
 αὐτῶν.

Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ,¹¹ ¹⁹
 καὶ ὑπόδικος¹² γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ: διότι¹³ ἐξ ἔργων νόμου οὐ ²⁰
 δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ: διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις¹⁴ ἁμαρτίας. ²¹
 Νυνὶ¹⁵ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ
 νόμου καὶ τῶν προφητῶν: δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ²²
 πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας: οὐ γάρ ἐστιν διαστολή:¹⁶ πάντες γὰρ ²³
 ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται¹⁷ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν¹⁸ τῇ αὐτοῦ ²⁴
 χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως¹⁹ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ: ὃν προέθετο²⁰ ὁ θεὸς ²⁵

¹ ἀσπίς, ἴδος, ἢ, asp. ² χεῖλος, οὐς, τό, lip, edge. ³ ἀρά, ᾱς, ἢ, curse, prayer or prayer for evil. ⁴ πικρία, ας, ἢ, bitterness. ⁵ γέμω, fill, am full of. ⁶ ὄξύς, sharp, swift. ⁷ ἐκχέω, pour out, shed. ⁸ σύντριμμα, τος, τό, destruction, ruin. ⁹ ταλαιπωρία, ας, ἢ, distress, misery. ¹⁰ ἀπέναντι, over against, before. ¹¹ φράσσω, stop, shut. ¹² ὑπόδικος, answerable, accountable. ¹³ διότι, because, on this account. ¹⁴ ἐπίγνωσις, εως, ἢ, knowledge, discernment. ¹⁵ νυνί, now, already. ¹⁶ διαστολή, ἡς, ἢ, difference, distinction. ¹⁷ ὑστερέω, lack, need. ¹⁸ δωρεάν, without cost, without cause. ¹⁹ ἀπολύτρωσις, εως, ἢ, redemption, deliverance. ²⁰ προτίθεμαι, purpose, design beforehand.

ἱλαστήριον,¹ διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν² τῆς δικαιοσύνης
 αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν³ τῶν προγεγονότων⁴ ἁμαρτημάτων,⁵ ἐν τῇ ἀνοχῇ⁶ τοῦ 26
 θεοῦ: πρὸς ἔνδειξιν² τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν
 δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις;⁷ 27
 Ἐξεκλείσθη.⁸ Διὰ ποίου νόμου; Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. 28
 Λογίζομεθα οὖν πίστει δικαιῶσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. Ἦ 29
 Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχί δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν: ἐπεὶ περ⁹ εἷς ὁ θεός, 30
 ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν¹⁰ διὰ τῆς πίστεως. Νόμον 31
 οὖν καταργοῦμεν¹¹ διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ 4
 Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα,¹² ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν. Τί γὰρ ἡ 3
 γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς

¹ ἱλαστήριον, ου, τό, sin offering, covering. ² ἐνδειξις, εως, ἡ, proof, sign. ³ πάρεσις, εως, ἡ, passing over, overlooking. ⁴ προγίνομαι, happen before, be done before. ⁵ ἁμαρτημα, τος, τό, sin, fault. ⁶ ἀνοχή, ἡς, ἡ, forbearance. ⁷ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ⁸ ἐκλείω, shut out, exclude. ⁹ ἐπεὶ περ, since indeed, seeing that. ¹⁰ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹¹ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹² καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting.

δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς¹ οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ 4
ὀφείλημα.² Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἄσεβῃ,³ 5
λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ⁴ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν 6
μακαρισμὸν⁵ τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, 7
Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι,⁶ καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν⁷ αἱ ἁμαρτίαι. 8
Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς⁵ οὖν οὗτος 9
ἐπὶ τὴν περιτομήν, ἣ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν;⁸ Λέγομεν γὰρ ὅτι Ἐλογίσθη τῷ
Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι, ἣ ἐν 10
ἀκροβυστίᾳ;⁸ Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ:⁸ καὶ σημεῖον ἔλαβεν 11
περιτομῆς, σφραγίδά⁹ τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ:⁸ εἰς
τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας,⁸ εἰς τὸ
λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην: καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ 12
περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν¹⁰ τοῖς Ἰχνησιν¹¹ τῆς πίστεως τῆς ἐν

¹ μισθός, οὐ, ὁ, wages, reward. ² ὀφείλημα, τος, τό, debt, that which is owed. ³ ἀσεβής, ungodly, impious. ⁴ καθάπερ, even as, just as. ⁵ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ⁶ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁷ ἐπικαλύπτω, cover up. ⁸ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁹ σφραγίς, ἴδος, ἡ, seal, signet ring. ¹⁰ στοιχέω, walk orderly, follow. ¹¹ Ἰχνος, ους, τό, track, footprint.

τῇ ἀκροβυστίᾳ¹ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ 13
 Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον² αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ
 διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι,³ κεκένωται⁴ ἡ πίστις, 14
 καὶ κατήργηται⁵ ἡ ἐπαγγελία: ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται:⁶ οὗ⁶ γὰρ οὐκ 15
 ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.⁷ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ 16
 εἶναι βεβαίαν⁸ τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον,
 ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν – καθὼς 17
 γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε – κατέναντι⁹ οὗ ἐπίστευσεν
 θεοῦ, τοῦ ζῶοποιούντος¹⁰ τοὺς νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὅς 18
 παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν
 ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ 19
 πίστει, οὐ κατενόησεν¹¹ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον¹² – ἑκατονταέτης¹³

¹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ² κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ³ κενόω, empty, make void. ⁴ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁵ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁶ οὗ, where, when. ⁷ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁸ βέβαιος, firm, secure. ⁹ κατέναντι, over against, opposite. ¹⁰ ζῶοποιέω, make alive, make to live. ¹¹ κατανόέω, observe, understand. ¹² νεκρόω, put to death, render weak. ¹³ ἑκατονταέτης, hundred years old.

που¹ ὑπάρχων – καὶ τὴν νέκρωσιν² τῆς μήτρας³ Σάρρας·⁴ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν 20
 τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη⁵ τῇ ἀπιστίᾳ,⁶ ἀλλ' ἐνεδυναμώθη⁷ τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ
 θεῷ, καὶ πληροφορηθεὶς⁸ ὅτι ὁ ἐπήγγελται,⁹ δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. Διὸ καὶ 21
 ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη 23
 αὐτῷ: ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογιζέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν 24
 ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ 25
 παραπτώματα¹⁰ ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν¹¹ ἡμῶν.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν 5
 Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν¹² ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν 2
 ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ 3
 μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν
 κατεργάζεται,¹³ ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν,¹⁴ ἡ δὲ δοκιμὴ¹⁴ ἐλπίδα: ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ 4

¹ πού, somewhere, about. ² νέκρωσις, εως, ἡ, death, putting to death. ³ μήτρα, ας, ἡ, womb. ⁴ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ⁵ διακρίνω, discriminate, judge. ⁶ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ⁷ ἐνδυναμώω, strengthen, empower. ⁸ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ⁹ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁰ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹¹ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ¹² προσαγωγή, ἡς, ἡ, access, approach. ¹³ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁴ δοκιμή, ἡς, ἡ, proof, approval.

καταισχύνει,¹ ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται² ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ
πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν,³ 6
κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν⁴ ἀπέθανεν. Μόλις⁵ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται: 7
ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα⁶ τις καὶ τολμᾷ⁷ ἀποθανεῖν. Συνίστησιν⁸ δὲ τὴν 8
ἐαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ
ἡμῶν ἀπέθανεν. Πολλῷ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, 9
σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν⁹ τῷ 10
θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες⁹
σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ: οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ 11
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν¹⁰ ἐλάβομεν.

¹καταισχύνω, put to shame, shame. ²ἐκχέω, pour out, shed. ³ἀσθενής, weak, infirm. ⁴ἀσεβής, ungodly, impious. ⁵μόλις, with difficulty, hardly. ⁶τάχα, perhaps, possibly. ⁷τολμάω, dare, endure. ⁸συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁹καταλλάσσω, reconcile. ¹⁰καταλλαγὴ, ἥς, ἡ, reconciliation.

Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ ¹²
 τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν,
 ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον – ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ¹³
 ἐλλογεῖται, ¹ μὴ ὄντος νόμου. Ἄλλ' ἐβασίλευσεν ² ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι ³ ¹⁴
 Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι ⁴ τῆς παραβάσεως ⁵
 Ἀδὰμ, ὅς ἐστιν τύπος ⁶ τοῦ μέλλοντος. Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, ⁷ οὕτως καὶ ¹⁵
 τὸ χάρισμα. ⁸ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ⁷ οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ
 μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ⁹ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ
 χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ ¹⁶
 δώρημα: ¹⁰ τὸ μὲν γὰρ κρίμα ¹¹ ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, ¹² τὸ δὲ χάρισμα ⁸ ἐκ
 πολλῶν παραπτωμάτων ⁷ εἰς δικαίωμα. ¹³ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ⁷ ὁ ¹⁷
 θάνατος ἐβασίλευσεν ² διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν ¹⁴ τῆς

¹ ἐλλογέω, charge to one's account, impute. ² βασιλεύω, reign, rule. ³ μέχρι, until, as far as (gen). ⁴ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁵ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁶ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁷ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁸ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁹ δωρεά, ἄς, ἡ, gift, free gift. ¹⁰ δώρημα, τος, τό, gift, present. ¹¹ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹² κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ¹³ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ¹⁴ περισσεία, ας, ἡ, superfluity, surplus.

χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς¹ τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύουσιν²
διὰ τοῦ ἐνὸς Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος³ εἰς πάντας 18
ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα,⁴ οὕτως καὶ δι' ἐνὸς δικαιώματος⁵ εἰς πάντας
ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν⁶ ζωῆς. Ὡς περ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς⁷ τοῦ ἐνὸς 19
ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν⁸ οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς⁹
τοῦ ἐνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται⁸ οἱ πολλοί. Νόμος δὲ παρεισῆλθεν,¹⁰ ἵνα 20
πλεονάσῃ¹¹ τὸ παράπτωμα·³ οὗ¹² δὲ ἐπλεόνασεν¹¹ ἡ ἁμαρτία, ὑπερπερίσσευσεν
ἡ χάρις· ἵνα ὥς περ ἐβασίλευσεν² ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις 21
βασιλεύσῃ² διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου
ἡμῶν.

¹ δωρεά, ἄς, ἡ, gift, free gift. ² βασιλεύω, reign, rule. ³ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁴ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ⁵ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁶ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ⁷ παρακοή, ἡς, ἡ, disobedience. ⁸ καθίστημι, set, constitute. ⁹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁰ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ¹¹ πλεονάζω, superabound, make to abound. ¹² οὗ, where, when. ¹³ ὑπερπερίσσεύω, abound much more, abound exceedingly.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν¹ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;² Μὴ γένοιτο. **6**

Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ἡ ἀγνοεῖτε³ ὅτι **3**

ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; **4**

Συνετάφημεν⁴ οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος⁵ εἰς τὸν θάνατον: ἵνα ὥσπερ

ἡγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν

καινότητι⁶ ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοί⁷ γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι⁸ **5**

τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα: τοῦτο γινώσκοντες, **6**

ὅτι ὁ παλαιός⁹ ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη,¹⁰ ἵνα καταργηθῇ¹¹ τὸ σῶμα τῆς

ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι¹² δουλεύειν¹³ ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ: ὁ γὰρ ἀποθανὼν **7**

δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι **8**

καὶ συζήσομεν¹⁴ αὐτῷ: εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι **9**

ἀποθνήσκει: θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει.¹⁵ Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ **10**

¹ ἐπιμένω, continue, remain. ² πλεονάζω, superabound, make to abound. ³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁴ συνθάπτω, bury along with. ⁵ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ⁶ καινότης, ητος, ἡ, newness, freshness. ⁷ σύμφυτος, identified with, united with. ⁸ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁹ παλαιός, old, ancient. ¹⁰ συσταυρόω, crucify together with. ¹¹ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹² μηκέτι, no longer. ¹³ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁴ συζάω, live with, live together with. ¹⁵ κυριεύω, be lord over, rule.

ἀπέθανεν ἐφάπαξ:¹ ὁ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. Οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς 11
νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν.

Μὴ οὖν βασιλευέτω² ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ³ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν⁴ 12
αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ: μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα⁵ ἀδικίας⁶ 13
τῇ ἁμαρτίᾳ: ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ
μέλη ὑμῶν ὄπλα⁵ δικαιοσύνης τῷ θεῷ. Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει:⁷ οὐ 14
γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο. 15
Οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν,⁸ δοῦλοί ἐστε ὃ
ὑπακούετε,⁴ ἥτοι⁹ ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς⁸ εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ 17

¹ ἐφάπαξ, once for all, once. ² βασιλεύω, reign, rule. ³ θνητός, subject to death, mortal. ⁴ ὑπακούω, obey, listen. ⁵ ὄπλον, ου, τό, tool, implement. ⁶ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁷ κυριεύω, be lord over, rule. ⁸ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁹ ἥτοι, either, or of course.

τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε¹ δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν
παρεδόθητε τύπον² διδαχῆς· ἐλευθερωθέντες³ δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε 18
τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀνθρώπινον⁵ λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν⁶ τῆς σαρκὸς ὑμῶν: 19
ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ⁷ καὶ τῇ ἀνομίᾳ⁸ εἰς
τὴν ἀνομίαν,⁸ οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς
ἁγιασμόν.⁹ Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι¹⁰ ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. 20
Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε;¹¹ Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων
θάνατος. Νυνὶ¹² δὲ ἐλευθερωθέντες³ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες⁴ δὲ τῷ θεῷ, 22
ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,⁹ τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. Τὰ γὰρ 23
ὀψώνια¹³ τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα¹⁴ τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν
χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

¹ ὑπακούω, obey, listen. ² τύπος, ου, ό, mark, example. ³ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁴ δουλόω, enslave, bring under subjection. ⁵ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ⁶ ἀσθένεια, ας, ή, weakness, sickness. ⁷ ἀκαθαρσία, ας, ή, uncleanness, impurity. ⁸ ἀνομία, ας, ή, lawlessness, iniquity. ⁹ ἁγιασμός, οὔ, ό, consecration, holiness. ¹⁰ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹¹ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹² νυνί, now, already. ¹³ ὀψώνιον, ου, τό, compensation, wages. ¹⁴ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor.

Ἡ ἀγνοεῖτε,¹ ἀδελφοί – γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ – ὅτι ὁ νόμος κυριεύει² 7
τοῦ ἀνθρώπου ἐφ’ ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ ὑπανδρος³ γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ 2
δέδεται νόμῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται⁴ ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. 3
Ἄρα οὖν ζώντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς⁵ χρηματίσει,⁶ ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ:
ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα⁷ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
μοιχαλίδα,⁵ γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς 4
ἐθανατώθητε⁸ τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς
ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν⁹ τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ ἤμεν 5
ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα¹⁰ τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο¹¹ ἐν τοῖς
μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορήσαι⁹ τῷ θανάτῳ. Νυνὶ¹² δὲ κατηργήθημεν⁴ ἀπὸ 6
τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα,¹³ ὥστε δουλεύειν¹⁴ ἡμᾶς ἐν
καινότητι¹⁵ πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι¹⁶ γράμματος.¹⁷

¹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ² κυριεύω, be lord over, rule. ³ ὑπανδρος, under or subject to a man, married. ⁴ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁵ μοιχαλὶς, ἴδος, ἡ, adulteress. ⁶ χρηματίζω, instruct, reveal. ⁷ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁸ θανατόω, put to death, subdue. ⁹ καρποφορέω, bear fruit. ¹⁰ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹¹ ἐνεργέω, work, effect. ¹² νυνί, now, already. ¹³ κατέχω, hold back, hold fast. ¹⁴ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁵ καινότης, ητος, ἡ, newness, freshness. ¹⁶ παλαιότης, ητος, ἡ, age, oldness. ¹⁷ γράμμα, τος, τό, letter, writings.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω, 7
εἰ μὴ διὰ νόμου: τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ
ἐπιθυμήσεις: ¹ ἀφορμὴν ² δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ³ 8
ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν: χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς 9
νόμου ποτέ: ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ⁴ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον: 10
καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζώην, αὕτη εἰς θάνατον: ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν ² 11
λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν ⁵ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Ὡστε ὁ 12
μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ 13
γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ
ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη ³ θάνατον – ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ⁶
ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ⁷ 14
ἐστίν: ἐγὼ δὲ σαρκικός ⁸ εἰμι, πεπραμένος ⁹ ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ γὰρ 15
κατεργάζομαι, ³ οὐ γινώσκω: οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω: ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο

¹ ἐπιθυμέω, desire, long for. ² ἀφορμή, ἥς, ἡ, occasion, opportunity. ³ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁴ ἀναζάω, live again, be resurrected. ⁵ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ⁶ ὑπερβολή, ἥς, ἡ, excess, superiority. ⁷ πνευματικός, spiritual. ⁸ σαρκικός, fleshly, carnal. ⁹ πιπράσκω, sell.

ποιῶ. Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι¹ τῷ νόμῳ ὅτι καλός. Νυνὶ² δὲ 16
 οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι³ αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁴ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι 18
 οὐκ οἰκεῖ⁴ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν: τὸ γὰρ θέλειν
 παράκειται⁵ μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι³ τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. Οὐ γὰρ ὁ θέλω, 19
 ποιῶ ἀγαθόν: ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγώ, τοῦτο 20
 ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι³ αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁴ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 21
 Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακόν
 παράκειται.⁵ Συνήδομαι⁶ γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω⁷ ἄνθρωπον: 22
 βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον⁸ τῷ νόμῳ τοῦ
 νοός⁹ μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά¹⁰ με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς
 μέλεσίν μου. Ταλαίπωρος¹¹ ἐγὼ ἄνθρωπος: τίς με ῥύσεται¹² ἐκ τοῦ σώματος 24
 τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. 25
 Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῷ⁹ δουλεύω¹³ νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ

¹ σύμφημι, concur, agree with. ² νυνί, now, already. ³ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁴ οἰκέω, inhabit, dwell. ⁵ παράκειμαι, be present, at hand. ⁶ συνήδομαι, delight in, rejoice together. ⁷ ἔσω, within, inside. ⁸ ἀντιστρατεύω, make war against. ⁹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁰ αἰχμαλωτίζω, take or lead captive, take captive. ¹¹ ταλαίπωρος, miserable, wretched. ¹² ῥύομαι, rescue, save. ¹³ δουλεύω, serve, am a slave.

ἁμαρτίας.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα¹ τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, **8**
ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ **2**
ἠλευθέρωσέν² με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ **3**
ἄδύνατον³ τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν
πέμψας ἐν ὁμοιώματι⁴ σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν⁵ τὴν
ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί: ἵνα τὸ δικαίωμα⁶ τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ **4**
κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ **5**
τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν:⁷ οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ φρόνημα **6**
τῆς σαρκὸς θάνατος: τὸ δὲ φρόνημα⁸ τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη: διότι⁹ τὸ **7**
φρόνημα⁸ τῆς σαρκὸς ἔχθρα¹⁰ εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται,
οὐδὲ γὰρ δύνανται: οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσκει¹¹ οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ **8**

¹ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ² ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ³ ἄδύνατος, impossible, unable. ⁴ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁵ κατακρίνω, condemn. ⁶ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁷ φρονέω, think, judge. ⁸ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ⁹ διότι, because, on this account. ¹⁰ ἔχθρα, ας, ῃ, enmity, hostility. ¹¹ ἀρέσκω, please, serve.

ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ¹ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ² ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις
 πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν 10
 σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα 11
 τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ² ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ
 νεκρῶν ζωοποιήσῃ³ καὶ τὰ θνητὰ⁴ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν⁵ αὐτοῦ
 πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται⁶ ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· εἰ γὰρ 12
 κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις⁷ τοῦ
 σώματος θανατοῦτε,⁸ ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν 14
 υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας⁹ πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε 15
 πνεῦμα υἰοθεσίας,¹⁰ ἐν ᾧ κρᾶζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα 16
 συμμαρτυρεῖ¹¹ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ· εἰ δὲ τέκνα, καὶ 17

¹ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ² οἰκέω, inhabit, dwell. ³ ζωοποιέω, make alive, make to live. ⁴ θνητός, subject to death, mortal. ⁵ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ⁶ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ⁷ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ⁸ θανατόω, put to death, subdue. ⁹ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁰ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹¹ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm.

κληρονόμοι·¹ κληρονόμοι¹ μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι² δὲ χριστοῦ· εἴπερ³
 συμπάσχομεν,⁴ ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.⁵

Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα⁶ τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν 18
 δόξαν ἀποκαλυφθῆναι⁷ εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία⁸ τῆς κτίσεως⁹ τὴν 19
 ἀποκάλυψιν¹⁰ τῶν υἰῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.¹¹ Τῇ γὰρ ματαιότητι¹² ἡ κτίσις⁹ 20
 ὑπετάγη, οὐχ ἐκοῦσα,¹³ ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι· ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ 21
 κτίσις⁹ ἐλευθερωθήσεται¹⁴ ἀπὸ τῆς δουλείας¹⁵ τῆς φθοράς¹⁶ εἰς τὴν ἐλευθερίαν¹⁷
 τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις⁹ συστενάζει¹⁸ 22
 καὶ συνωδίνει¹⁹ ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν²⁰ τοῦ 23
 πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,²¹ υἰοθεσίαν²²
 ἀπεκδεχόμενοι,¹¹ τὴν ἀπολύτρωσιν²³ τοῦ σώματος ἡμῶν. Τῇ γὰρ ἐλπίδι 24

¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ² συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ³ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ⁴ συμπάσχω, suffer with, suffer together with. ⁵ συνδοξάζω, glorify together with. ⁶ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ⁷ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ⁸ ἀποκαραδοκία, ας, ἡ, eager expectation. ⁹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹⁰ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹¹ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹² ματαιότης, ητος, ἡ, vanity, emptiness. ¹³ ἐκῶν, of one's own free will, voluntarily. ¹⁴ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹⁵ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁶ φθορά, ᾶς, ἡ, destruction, corruption. ¹⁷ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹⁸ συστενάζω, lament, groan together. ¹⁹ συνωδίνω, suffer agony together. ²⁰ ἀπαρχή, ἥς, ἡ, first fruit. ²¹ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ²² υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ²³ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance.

ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει;

Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.¹ 25

Ὡσαύτως² δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται³ ταῖς ἀσθενείαις⁴ ἡμῶν· τὸ γὰρ 26

τί προσευξόμεθα καθὼς⁵ δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει⁶

ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς⁷ ἀλαλήτοις·⁸ ὁ δὲ ἐρευνῶν⁹ τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ 27

φρόνημα¹⁰ τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει¹¹ ὑπὲρ ἁγίων. Οἶδαμεν δὲ 28

ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ¹² εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν¹³

κλητοῖς¹⁴ οὖσιν. Ὅτι οὗς προέγνω,¹⁵ καὶ προώρισεν¹⁶ συμμόρφους¹⁷ τῆς εἰκόνης 29

τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον¹⁹ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὗς δὲ 30

προώρισεν,¹⁶ τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὗς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν·

οὗς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

¹ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ² ὡσαύτως, likewise. ³ συναντιλαμβάνομαι, help, assist. ⁴ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁵ καθὼς, in so far as, as. ⁶ ὑπερεντυγχάνω, plead, intercede. ⁷ στεναγμός, οὐ, ὁ, groan, groaning. ⁸ ἀλάλητος, inexpressible, unutterable. ⁹ ἐρευνᾶω, search diligently. ¹⁰ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ¹¹ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹² συνεργέω, work together. ¹³ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹⁴ κλητός, called, summoned. ¹⁵ προγινώσκω, know beforehand. ¹⁶ προορίζω, predetermine, foreordain. ¹⁷ σύμμορφος, similar in form, similar. ¹⁸ εἰκών, όνος, ἡ, image, likeness. ¹⁹ πρωτότοκος, first-born.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; Ὅς γε¹ τοῦ 31
 ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,² ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ
 καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται;³ Τίς ἐγκαλέσει⁴ κατὰ ἐκλεκτῶν⁵ θεοῦ; 33
 Θεὸς ὁ δικαίων: τίς ὁ κατακρίνων;⁶ Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ 34
 ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει⁷ ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς 35
 ἡμᾶς χωρίσει⁸ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις, ἢ στενοχωρία,⁹ ἢ διωγμός,
 ἢ λιμός,¹¹ ἢ γυμνότης,¹² ἢ κίνδυνος,¹³ ἢ μάχαιρα;¹⁴ Καθὼς γέγραπται ὅτι 36
 Ὑνεκέν¹⁵ σου θανατούμεθα¹⁶ ὅλην τὴν ἡμέραν: ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα
 σφαγῆς.¹⁷ Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν¹⁸ διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 37
 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε
 δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα¹⁹ οὔτε μέλλοντα οὔτε ὕψωμα²⁰ οὔτε βάθος²¹ οὔτε τις 39
 κτίσις²² ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι⁸ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ

¹ γέ, indeed, at least. ² φείδομαι, spare, abstain. ³ χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁴ ἐγκαλέω, accuse, bring a charge. ⁵ ἐκλεκτός, chosen, elect. ⁶ κατακρίνω, condemn. ⁷ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ⁸ χωρίζω, separate, depart. ⁹ στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ¹⁰ διωγμός, οὐ, ὁ, persecution. ¹¹ λιμός, οὐ, ὁ, hunger, famine. ¹² γυμνότης, ἡ, nakedness, exposure. ¹³ κίνδυνος, οὐ, ὁ, danger, peril. ¹⁴ μάχαιρα, ἡς, ἡ, sword. ¹⁵ ἔνεκεν, for the sake of, on account of. ¹⁶ θανατόω, put to death, subdue. ¹⁷ σφαγή, ἡς, ἡ, slaughter, sacrifice. ¹⁸ ὑπερνικάω, prevail completely. ¹⁹ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ²⁰ ὕψωμα, τοῦ, τό, height, lofty thing. ²¹ βάθος, οὐς, τό, depth, deep. ²² κτίσις, εὗς, ἡ, creation, creature.

Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,¹ συμμαρτυρούσης² μοι τῆς συνειδήσεώς **9**
μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη³ μοι ἐστὶν μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος⁴ ὁδύνη⁵ τῇ **2**
καρδίᾳ μου. Εὐχόμεν⁶ γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα⁷ εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν **3**
ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν⁸ μου κατὰ σάρκα· οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται,⁹ ὧν ἡ **4**
υἱοθεσία¹⁰ καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία¹¹ καὶ ἡ λατρεία¹² καὶ αἱ
ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, **5**
θεὸς εὐλογητὸς¹³ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Οὐχ οἶον¹⁴ δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν¹⁵ ὁ **6**
λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ· οὐδ' ὅτι εἰσὶν **7**
σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα· ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. **8**
Τοῦτ' ἐστίν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς
ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν **9**

¹ ψεύδομαι, lie. ² συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ³ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ⁴ ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ⁵ ὁδύνη, ης, ἡ, pain, grief. ⁶ εὐχομαι, pray, wish. ⁷ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ⁸ συγγενής, kindred, relative. ⁹ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁰ υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹¹ νομοθεσία, ας, ἡ, legislation, law. ¹² λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹³ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ¹⁴ οἶος, such as, of what kind. ¹⁵ ἐκπίπτω, fall away, fall out.

καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα¹ υἱός. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ 10
 Ῥεβέκκα² ἐξ ἐνὸς κοίτην³ ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν – μήπω⁴ γὰρ 11
 γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα ἢ κατ' ἐκλογὴν⁵
 πρόθεσις⁶ τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρήθη αὐτῇ 12
 ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει⁷ τῷ ἐλάσσονι.⁸ Καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ 13
 ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία⁹ παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ Μωϋσῇ λέγει, 14
 Ἐλεήσω¹⁰ ὃν ἂν ἐλεῶ,¹⁰ καὶ οἰκτερήσω¹¹ ὃν ἂν οἰκτείρω.¹¹ Ἄρα οὖν οὐ τοῦ 16
 θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,¹² ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος¹⁰ θεοῦ. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ 17
 τῷ Φαραῶ¹³ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά¹⁴ σε, ὅπως ἐνδείξωμαι¹⁵ ἐν σοὶ τὴν
 δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ¹⁶ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα οὖν ὃν 18
 θέλει ἐλεεῖ¹⁰ ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.¹⁷

¹ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ² Ρεβέκκα, ας, ἡ, Rebecca. ³ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ⁴ μήπω, not yet. ⁵ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁶ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ⁷ δουλεύω, serve, am a slave. ⁸ ἐλάσσων, lesser, less. ⁹ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹⁰ ἐλεέω, have mercy, pity. ¹¹ οἰκτείρω, pity, have compassion on. ¹² τρέχω, run, exercise myself. ¹³ Φαραῶ, ὁ, Pharaoh. ¹⁴ ἐξεγείρω, raise, raise up. ¹⁵ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁶ διαγγέλλω, publish abroad, proclaim. ¹⁷ σκληρύνω, harden.

Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται;¹ Τῷ γὰρ βουλήματι² αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν;³ 19
 Μενοῦνγε,⁴ ὦ⁵ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος⁶ τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ
 πλάσμα⁷ τῷ πλάσαντι,⁸ Τί με ἐποίησας οὕτως; Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ 21
 κεραμεὺς⁹ τοῦ πηλοῦ,¹⁰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος¹¹ ποιῆσαι ὁ μὲν εἰς τιμὴν
 σκεῦος,¹² ὁ δὲ εἰς ἀτιμίαν;¹³ Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι¹⁴ τὴν ὀργήν, καὶ 22
 γνωρίσαι¹⁵ τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ¹⁶ σκεύη¹² ὀργῆς
 κατηρτισμένα¹⁷ εἰς ἀπώλειαν;¹⁸ καὶ ἵνα γνωρίσῃ¹⁵ τὸν πλοῦτον¹⁹ τῆς δόξης 23
 αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη¹² ἐλέους,²⁰ ἃ προητοίμασεν²¹ εἰς δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς 24
 οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω 25
 τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου: καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην ἡγαπημένην. Καὶ ἔσται, 26
 ἐν τῷ τόπῳ οὗ²² ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαὸς μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ
 ζώντος. Ἡσαΐας²³ δὲ κρᾶζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς²⁴ τῶν υἱῶν 27

¹ μέμφομαι, find fault with, blame. ² βούλημα, τος, τό, purpose, will. ³ ἀντίστημι, resist, oppose. ⁴ μενούνγε, on the contrary, indeed. ⁵ ὦ, Oh! omega. ⁶ ἀνταποκρίνομαι, answer again, contradict. ⁷ πλάσμα, τος, τό, image, figure. ⁸ πλάσσω, form, mold. ⁹ κεραμεύς, ἑως, ὁ, potter. ¹⁰ πηλός, οὐ, ὁ, clay, mud. ¹¹ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹² σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ¹³ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ¹⁴ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁵ γνωρίζω, make known, declare. ¹⁶ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹⁷ καταρτίζω, mend, fit. ¹⁸ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ¹⁹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²⁰ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ²¹ προετοιμάζω, prepare beforehand, predestine. ²² οὗ, where, when. ²³ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ²⁴ ἀριθμός, οὐ, ὁ, number, total.

Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος¹ τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα² σωθήσεται· λόγον γὰρ³ 28
συντελῶν³ καὶ συντέμνων⁴ ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον⁴ ποιήσει
κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς προείρηκεν⁵ Ἡσαΐας,⁶ Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ⁷ 29
ἐγκατέλιπεν⁸ ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα⁹ ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα¹⁰ ἂν
ὁμοιωθήμεν.¹¹

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν¹² 30
δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δέ, διώκων νόμον 31
δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν.¹³ Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, 32
ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου· προσέκοψαν¹⁴ γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος,¹⁵ 33
καθὼς γέγραπται, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος¹⁵ καὶ πέτραν¹⁶
σκανδάλου·¹⁷ καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.¹⁸

¹ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ² κατάλειμμα, ατος, τό, remnant, small residue. ³ συντελέω, complete, accomplish. ⁴ συντέμνω, cut short, shorten. ⁵ προλέγω, say beforehand, forewarn. ⁶ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁷ σαβαώθ, hosts, armies. ⁸ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ⁹ Σόδομα, ων, τό, Sodom. ¹⁰ Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ¹¹ ὁμοιόω, make like, liken. ¹² καταλαμβάνω, overtake, apprehend. ¹³ φθάνω, come before another, anticipate. ¹⁴ προσκόπτω, strike against, stumble. ¹⁵ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ¹⁶ πέτρα, ας, ἡ, rock. ¹⁷ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁸ καταισχύνω, put to shame, shame.

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία¹ τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις² ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ **10**
Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζήλον³ θεοῦ ἔχουσιν, **2**
ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.⁴ Ἀγνοοῦντες⁵ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν **3**
ιδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. **4**
Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ **5**
γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος
ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ **6**
καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; – τοῦτ' ἔστιν χριστὸν καταγαγεῖν⁶
– ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;⁷ – τοῦτ' ἔστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν **7**
ἀναγαγεῖν.⁸ Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥήμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν **8**
τῇ καρδίᾳ σου: τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥήμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν: ὅτι ἐὰν **9**
ὁμολογήσῃς⁹ ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ
σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ: καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς **10**

¹ εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ² δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ³ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ⁴ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ⁵ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁶ κατάγω, bring down, lead down. ⁷ ἄβυσσος, ου, ἡ, bottomless, incomprehensible depth. ⁸ ἀνάγω, lead up, restore. ⁹ ὁμολογέω, confess, profess.

δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται¹ εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ 11
 πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.² Οὐ γάρ ἐστιν διαστολή³ Ἰουδαίου τε 12
 καὶ Ἑλλήνου:⁴ ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν⁵ εἰς πάντας τοὺς
 ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου 13
 σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ 14
 πιστεύσουσιν οἷ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσιν χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς 15
 δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὠραῖοι⁶ οἱ πόδες
 τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ.

Ἄλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν⁷ τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας⁸ γὰρ λέγει, Κύριε, τίς 16
 ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ⁹ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς,⁹ ἢ δὲ ἀκοή⁹ διὰ ῥήματος 17
 θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενοῦνγε:¹⁰ Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ 18
 φθόγγος¹¹ αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα¹² τῆς οἰκουμένης¹³ τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ 19

¹ ὁμολογέω, confess, profess. ² καταισχύνω, put to shame, shame. ³ διαστολή, ἥς, ἡ, difference, distinction. ⁴ Ἑλλήν, ἥνος, ὁ, Greek, Hellene. ⁵ πλουτέω, be rich, become rich. ⁶ ὠραίος, beautiful, fair. ⁷ ὑπακούω, obey, listen.

⁸ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁹ ἀκοή, ἥς, ἡ, hearing, report. ¹⁰ μενοῦνγε, on the contrary, indeed. ¹¹ φθόγγος, ου, ὁ, tone, voice. ¹² πέρας, ατος, τό, limit, end. ¹³ οἰκουμένη, ἥς, ἡ, inhabited world.

λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ παραζηλώσω¹ ὑμᾶς
ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτω² παροργιῶ³ ὑμᾶς. Ἡσαΐας⁴ δὲ ἀποτολμᾷ⁵ καὶ 20
λέγει, Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς⁶ ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ
ἐπερωτῶσιν. Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραήλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα⁷ τὰς 21
χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα⁸ καὶ ἀντιλέγοντα.⁹

Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο¹⁰ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ 11
Ἰσραηλίτης¹¹ εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν.¹² Οὐκ ἀπώσατο¹⁰ ὁ 2
θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.¹³ Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς
ἐντυγχάνει¹⁴ τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ, λέγων, Κύριε, τοὺς προφήτας σου 3
ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά¹⁵ σου κατέσκαψαν:¹⁶ καὶ γὰρ ὑπελείφθην¹⁷ μόνος,
καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός;¹⁸ Κατέλιπον 4

¹ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ² ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ³ παροργίζω, provoke to anger, exasperate. ⁴ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁵ ἀποτολμᾶω, be bold, assume boldness. ⁶ ἐμφανῆς, visible, manifest. ⁷ ἐκπετάννυμι, spread out, stretch out. ⁸ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ⁹ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ¹⁰ ἀπωθέω, push or thrust away, reject. ¹¹ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹² Βενιαμίν, ὁ, Benjamin. ¹³ προγινώσκω, know beforehand. ¹⁴ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹⁵ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ¹⁶ κατασκάπτω, tear down, demolish. ¹⁷ ὑπολείπω, leave remaining, leave behind. ¹⁸ χρηματισμός, οὔ, ὁ, divine response, oracle. ¹⁹ καταλείπω, leave, leave behind.

ἑμᾶν τῷ ἑπτακισχιλίου¹ ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν² γόνυ³ τῇ Βάαλ.⁴ Οὕτως⁵ 5
 οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα⁶ κατ' ἐκλογὴν⁷ χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, 6
 οὐκέτι ἐξ ἔργων: ἐπεὶ⁸ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν
 χάρις: ἐπεὶ⁸ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ⁹ Ἰσραὴλ, τοῦτο 7
 οὐκ ἐπέτυχεν,¹⁰ ἡ δὲ ἐκλογὴ⁷ ἐπέτυχεν,¹⁰ οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν:¹¹ καθὼς 8
 γέγραπται, Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,¹² ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ
 βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. Καὶ Δαυὶδ λέγει, 9
 Γενηθήτω ἡ τράπεζα¹³ αὐτῶν εἰς παγίδα¹⁴ καὶ εἰς θήραν,¹⁵ καὶ εἰς σκάνδαλον,¹⁶
 καὶ εἰς ἀνταπόδομα¹⁷ αὐτοῖς: σκοτισθήτωσαν¹⁸ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ 10
 βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον¹⁹ αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.²⁰ Λέγω οὖν, μὴ 11
 ἔπταισαν²¹ ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι²² ἡ
 σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι²³ αὐτούς. Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα²² 12

¹ ἑπτακισχιλιοι, seven thousand, 7000. ² κάμπτω, bend, bow. ³ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁴ Βάαλ, ὁ, Baal. ⁵ οὕτως, thus, so. ⁶ λείμμα, τος, τό, remnant, remainder. ⁷ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁸ ἐπεὶ, when, since. ⁹ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ¹⁰ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ¹¹ πωρόω, harden, render callous. ¹² κατανύξις, εως, ἡ, stupefaction, deep sleep. ¹³ τράπεζα, ἡς, ἡ, table. ¹⁴ παγίς, ἰδος, ἡ, trap, snare. ¹⁵ θήρα, ας, ἡ, net, trap. ¹⁶ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁷ ἀνταπόδομα, τος, τό, repayment, reward. ¹⁸ σκοτίζω, darken. ¹⁹ νῶτος, ου, ὁ, back, back of men or animals. ²⁰ σύγκαμπτω, (cause to) bend, bend together. ²¹ πταίω, cause to stumble, stumble. ²² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ²³ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous.

αὐτῶν πλοῦτος¹ κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα² αὐτῶν πλοῦτος¹ ἐθνῶν, πόσω³ μᾶλλον
τὸ πλήρωμα⁴ αὐτῶν;

Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν 13
διακονίαν μου δοξάζω: εἴ πως παραζηλώσω⁵ μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ 14
αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολή⁶ αὐτῶν καταλλαγή⁷ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις,⁸ εἰ μὴ 15
ζωὴ ἐκ νεκρῶν; Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχή⁹ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα:¹⁰ καὶ εἰ ἡ ῥίζα¹¹ ἁγία, καὶ 16
οἱ κλάδοι.¹² Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων¹² ἐξεκλάσθησαν,¹³ σὺ δὲ ἀγριέλαιος¹⁴ ὢν 17
ἐνεκεντρίσθης¹⁵ ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς¹⁶ τῆς ῥίζης¹¹ καὶ τῆς πιότητος¹⁷ τῆς
ἐλαίας¹⁸ ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ¹⁹ τῶν κλάδων:¹² εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,¹⁹ οὐ σὺ τὴν 18
ρίζαν¹¹ βαστάζεις,²⁰ ἀλλ' ἡ ῥίζα¹¹ σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν¹³ κλάδοι,¹² ἵνα 19
ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.¹⁵ Καλῶς: τῇ ἀπιστίᾳ²¹ ἐξεκλάσθησαν,¹³ σὺ δὲ τῇ πίστει 20

¹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ² ἥττημα, τος, τό, loss, failure. ³ πόσος, how many? how great? ⁴ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁵ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ⁶ ἀποβολή, ἤς, ἡ, rejection, loss. ⁷ καταλλαγή, ἤς, ἡ, reconciliation. ⁸ πρόσληψις, εως, ἡ, receiving. ⁹ ἀπαρχή, ἤς, ἡ, first fruit. ¹⁰ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹¹ ῥίζα, ἤς, ἡ, root, that which grows from the root. ¹² κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ¹³ ἐκκλάω, break off. ¹⁴ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ¹⁵ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ¹⁶ συγκοινωνός, οὔ, ὁ, partaker, participant. ¹⁷ πιότης, ητος, ἡ, fatness. ¹⁸ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ¹⁹ κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ²⁰ βαστάζω, bear, carry. ²¹ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness.

ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρόνει,¹ ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν² 21
κλάδων³ οὐκ ἐφείσατο,⁴ μήπως⁵ οὐδέ σου φείσεται. Ἴδε οὖν χρηστότητα⁶ καὶ 22
ἀποτομίαν⁷ θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν·⁷ ἐπὶ δὲ σὲ, χρηστότητα,⁶
ἐὰν ἐπιμείνης⁸ τῇ χρηστότητι·⁶ ἐπεὶ⁹ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.¹⁰ Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ 23
ἐπιμείνωσιν⁸ τῇ ἀπιστίᾳ,¹¹ ἐγκεντρισθήσονται·¹² δυνατὸς γὰρ ὁ θεὸς ἐστὶν πάλιν
ἐγκεντρίσαι¹² αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν² ἐξεκόπης¹⁰ ἀγριελαίου,¹³ 24
καὶ παρὰ φύσιν² ἐνεκεντρίσθης¹² εἰς καλλιέλαιον,¹⁴ πόσω¹⁵ μᾶλλον οὗτοι, οἱ
κατὰ φύσιν,² ἐγκεντρισθήσονται¹² τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;¹⁶

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹⁷ ἀδελφοί, τὸ μυστήριον¹⁸ τοῦτο, ἵνα μὴ ᾔτε παρ' 25
ἐαυτοῖς φρόνιμοι,¹⁹ ὅτι πώρως²⁰ ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρι οὗ τὸ
πλήρωμα²¹ τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς 26

¹ ὑψηλοφρονεῖω, be proud, haughty. ² φύσις, εὖως, ἡ, nature, inherent nature. ³ κλάδος, οὐ, ὁ, branch (of a tree), branch. ⁴ φείδομαι, spare, abstain. ⁵ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ⁶ χρηστότης, ἡτος, ἡ, goodness, kindness. ⁷ ἀποτομία, ας, ἡ, severity, harshness. ⁸ ἐπιμένω, continue, remain. ⁹ ἐπεὶ, when, since. ¹⁰ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ¹¹ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹² ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ¹³ ἀγριέλαιος, οὐ, ἡ, wild olive tree. ¹⁴ καλλιέλαιος, οὐ, ἡ, cultivated olive tree. ¹⁵ πόσος, how many? how great? ¹⁶ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ¹⁷ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁸ μυστήριον, οὐ, τό, secret, mystery. ¹⁹ φρόνιμος, prudent, wise. ²⁰ πώρως, εὖως, ἡ, hardness, obstinacy. ²¹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment.

γέγραπται, Ἦξει¹ ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος,² καὶ ἀποστρέψει³ ἀσεβείας⁴ ἀπὸ Ἰακώβ: 27
καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι⁵ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 28
Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς: κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν,⁶ ἀγαπητοὶ διὰ
τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα⁷ γὰρ τὰ χαρίσματα⁸ καὶ ἡ κλήσις⁹ τοῦ θεοῦ. 29
Ὡσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε¹⁰ τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε¹¹ τῇ τούτων
ἀπειθείᾳ:¹² οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν,¹⁰ τῷ ὑμετέρῳ¹³ ἐλέει¹⁴ ἵνα καὶ αὐτοὶ 31
ἐλεηθῶσιν:¹¹ συνέκλεισεν¹⁵ γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπειθειαν,¹² ἵνα τοὺς 32
πάντας ἐλεήσῃ.¹¹

Ὡ¹⁶ βάθος¹⁷ πλούτου¹⁸ καὶ σοφίας καὶ γνώσεως¹⁹ θεοῦ. Ὡς ἀνεξερεύνητα²⁰ τὰ 33
κρίματα²¹ αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι²² αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν²³ κυρίου; 34
Ἡ τίς σύμβουλος²⁴ αὐτοῦ ἐγένετο; Ἡ τίς προέδωκεν²⁵ αὐτῷ, καὶ 35

¹ ἦκω, have come, am present. ² ῥύομαι, rescue, save. ³ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ⁴ ἀσεβεία, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ⁵ ἀφαιρέω, take away, smite off. ⁶ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁷ ἀμεταμέλητος, without regret, not to be repented of. ⁸ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁹ κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ¹⁰ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹¹ ἐλέω, have mercy, pity. ¹² ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ¹³ ὑμέτερος, your. ¹⁴ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ¹⁵ συγκλείω, shut, enclose. ¹⁶ ὦ, Oh! omega. ¹⁷ βάθος, ους, τό, depth, deep. ¹⁸ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ¹⁹ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ²⁰ ἀνεξερεύνητος, that cannot be searched into. ²¹ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ²² ἀνεξιχνίαστος, inscrutable, incomprehensible. ²³ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ²⁴ σύμβουλος, ου, ὁ, adviser, counsellor. ²⁵ προδίδωμι, give in advance, give first.

ἀνταποδοθήσεται¹ αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα: 36

αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν² τοῦ θεοῦ, παραστήσαι τὰ 12

σώματα ὑμῶν θυσίαν³ ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον⁴ τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν⁵ λατρείαν

ὑμῶν, καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι⁷ τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι⁸ τῇ 2

ἀνακαινώσει⁹ τοῦ νοῦς¹⁰ ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν¹¹ ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ

τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον⁴ καὶ τέλειον.¹²

Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ 3

ὑπερφρονεῖν¹³ παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν,¹⁴ ἀλλὰ φρονεῖν¹⁴ εἰς τὸ σωφρονεῖν,¹⁵ ἐκάστω

ὥς ὁ θεὸς ἐμέρισεν¹⁶ μέτρον¹⁷ πίστεως. Καθάπερ¹⁸ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη 4

πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν:¹⁹ οὕτως οἱ πολλοὶ 5

¹ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ² οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity. ³ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ⁴ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ⁵ λογικός, thoughtful, reasonable. ⁶ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ⁷ συσχηματίζω, conform to. ⁸ μεταμορφόω, change the form, transform. ⁹ ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ¹⁰ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹¹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹² τέλειος, complete, perfect. ¹³ ὑπερφρονέω, think too highly of oneself. ¹⁴ φρονέω, think, judge. ¹⁵ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ¹⁶ μερίζω, divide, part. ¹⁷ μέτρον, ου, τό, measure, measuring rod. ¹⁸ καθάπερ, even as, just as. ¹⁹ πράξις, εως, ἡ, deed, function.

ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη. Ἔχοντες δὲ χαρίσματα¹ 6
 κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα,² εἴτε προφητείαν,³ κατὰ τὴν
 ἀναλογίαν⁴ τῆς πίστεως: εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ: εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ 7
 διδασκαλίᾳ:⁵ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει:⁶ ὁ μεταδιδούς,⁷ ἐν ἀπλότητι: 8
 ὁ προϊστάμενος,⁹ ἐν σπουδῇ:¹⁰ ὁ ἐλεῶν,¹¹ ἐν ἰλαρότητι.¹² Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. 9
 Ἀποστυγοῦντες¹⁴ τὸ πονηρόν, κολλώμενοι¹⁵ τῷ ἀγαθῷ. Τῇ φιλαδελφίᾳ¹⁶ εἰς 10
 ἀλλήλους φιλόστοργοι:¹⁷ τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι:¹⁸ τῇ σπουδῇ¹⁰ μὴ 11
 ὀκνηροί:¹⁹ τῷ πνεύματι ζέοντες:²⁰ τῷ κυρίῳ δουλεύοντες:²¹ τῇ ἐλπίδι χαίροντες: 12
 τῇ θλίψει ὑπομένοντες:²² τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες:²³ ταῖς χρείαις τῶν 13
 ἁγίων κοινωνοῦντες:²⁴ τὴν φιλοξενίαν²⁵ διώκοντες. Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας 14
 ὑμᾶς: εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.²⁶ Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν 15
 μετὰ κλαιόντων. Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες.²⁷ Μὴ τὰ ὑψηλὰ²⁸ 16

¹ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ² διάφορος, various, different. ³ προφητεία, ας, ἡ, prophecy. ⁴ ἀναλογία, ας, ἡ, proportion, measure. ⁵ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁶ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ⁷ μεταδίδωμι, give a share of, share. ⁸ ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity. ⁹ προϊστημι, rule. ¹⁰ σπουδῇ, ἡς, ἡ, haste, diligence. ¹¹ ἐλεέω, have mercy, pity. ¹² ἰλαρότης, ητος, ἡ, cheerfulness, gladness. ¹³ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ¹⁴ ἀποστυγέω, hate strongly, abhor. ¹⁵ κολλᾶω, glue, cleave. ¹⁶ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ¹⁷ φιλόστοργος, loving dearly, devoted. ¹⁸ προηγέομαι, go before, consider better. ¹⁹ ὀκνηρός, lazy, idle. ²⁰ ζέω, be fervent, be hot. ²¹ δουλεύω, serve, am a slave. ²² ὑπομένω, tarry, endure. ²³ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ²⁴ κοινωνέω, have a share of, share. ²⁵ φιλοξενία, ας, ἡ, hospitality. ²⁶ καταράομαι, curse. ²⁷ φρονέω, think, judge. ²⁸ ὑψηλός, high, lofty.

φρονοῦντες,¹ ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς² συναπαγόμενοι.³ Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι⁴ παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ⁵ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοοῦμενοι⁶ καλὰ ἐνώπιον 17 πάντων ἀνθρώπων. Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων 18 εἰρηνεύοντες.⁷ Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες,⁸ ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ: 19 γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκδίκησις,⁹ ἐγὼ ἀνταποδώσω,¹⁰ λέγει κύριος. Ἐὰν οὖν 20 πεινᾷ¹¹ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε¹² αὐτόν: ἐὰν διψᾷ,¹³ πότιζε¹⁴ αὐτόν: τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας¹⁵ πυρὸς σωρεύσεις¹⁶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ¹⁷ ὑπὸ 21 τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά¹⁷ ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις¹⁸ ὑποτασσέσθω: οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ 13 ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὗσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι¹⁹ εἰσὶν. Ὡστε ὁ 2 ἀντιτασσόμενος²⁰ τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ²¹ ἀνθέστηκεν: οἱ δὲ

¹ φρονέω, think, judge. ² ταπεινός, humble, downcast. ³ συναπάγω, lead away with, condescend to. ⁴ φρόνιμος, prudent, wise. ⁵ ἀντί, instead of, in place of. ⁶ προνοέω, provide for, have regard for. ⁷ εἰρηνεύω, bring to peace, be at peace. ⁸ ἐκδικέω, vindicate, avenge. ⁹ ἐκδίκησις, εὖως, ἡ, vengeance, vindication. ¹⁰ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹¹ πεινάω, hunger, am hungry. ¹² ψώμιζω, feed with morsels, feed. ¹³ διψάω, thirst, thirst for. ¹⁴ ποτίζω, give drink to, cause to drink. ¹⁵ ἄνθραξ, ἀκος, ὁ, charcoal, coals. ¹⁶ σωρεύω, heap up, weigh down with. ¹⁷ νικάω, overcome, conquer. ¹⁸ ὑπερέχω, rise above, surpass. ¹⁹ τάσσω, arrange, appoint. ²⁰ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ²¹ διαταγή, ἡς, ἡ, ordinance, direction. ²² ἀνθίστημι, resist, oppose.

ἀνθεστηκότες¹ ἑαυτοῖς κρίμα² λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῶν 3
ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ
ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον³ ἐξ αὐτῆς· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ 4
ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ⁴ τὴν μάχαιραν⁵ φορεῖ·⁶ θεοῦ
γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος⁷ εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ ἀνάγκη⁸ 5
ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ 6
τοῦτο γὰρ καὶ φόρους⁹ τελεῖτε·¹⁰ λειτουργοὶ¹¹ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο
προσκαρτεροῦντες.¹² Ἀπόδοτε οὖν πᾶσιν τὰς ὀφειλάς·¹³ τῷ τὸν φόρον⁹ τὸν 7
φόρον·⁹ τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

¹ ἀνθίστημι, resist, oppose. ² κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ³ ἔπαινος, ου, ό, praise, commendation. ⁴ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ⁵ μάχαιρα, ης, ή, sword. ⁶ φορέω, wear, bear. ⁷ ἐκδικος, ου, ό, avenging, punishing. ⁸ ἀνάγκη, ης, ή, necessity, distress. ⁹ φόρος, ου, ό, tribute, tax. ¹⁰ τελέω, finish, fulfill. ¹¹ λειτουργός, οὔ, ό, minister, servant. ¹² προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ¹³ ὀφειλή, ης, ή, debt, duty.

Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, 8
νόμον πεπλήρωκεν. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις,¹ οὐ φονεύσεις,² οὐ κλέψεις,³ οὐκ 9
ἐπιθυμήσεις,⁴ καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται,⁵ ἐν
τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον⁶ σου ὡς σεαυτόν. Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον⁶ κακὸν 10
οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα⁷ οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου⁸ ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ 11
ἐγγύτερον⁹ ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νύξ προέκοψεν,¹⁰ ἡ δὲ 12
ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα¹¹ οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα¹² τὰ
ὄπλα¹³ τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως¹⁴ περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις¹⁵ 13
καὶ μέθαις,¹⁶ μὴ κοίταις¹⁷ καὶ ἀσελγείαις,¹⁸ μὴ ἔριδι¹⁹ καὶ ζήλῳ.²⁰ Ἄλλ’ 14
ἐνδύσασθε¹² τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν²¹ μὴ ποιείσθε,

¹ μοιχεύω, commit adultery. ² φονεύω, kill, murder. ³ κλέπτω, steal. ⁴ ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁵ ἀνακεφαλαιόω, sum up, recapitulate. ⁶ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁷ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁸ ὕπνος, ου, ό, sleep. ⁹ ἐγγύτερον, nearer. ¹⁰ προκόπτω, proceed, advance. ¹¹ ἀποτίθηναι, put off, lay aside. ¹² ἐνδύω, put on, clothe. ¹³ ὄπλον, ου, τό, tool, implement. ¹⁴ εὐσχημόνως, becomingly, properly. ¹⁵ κώμος, ου, ό, excessive feasting, carousing. ¹⁶ μέθη, ης, ή, drunkenness. ¹⁷ κοίτη, ης, ή, bed, sexual promiscuity. ¹⁸ ἀσελγεία, ας, ή, licentiousness, debauchery. ¹⁹ ἔρις, ιδος, ή, strife, contention. ²⁰ ζήλος, ου, ό, zeal, jealousy. ²¹ πρόνοια, ας, ή, forethought, foresight.

εἰς ἐπιθυμίας.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,¹ μὴ εἰς διακρίσεις² διαλογισμῶν.³ **14**

Ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα⁴ ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ **2**

ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω,⁵ καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω: ὁ θεὸς

γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.¹ Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον⁶ οἰκέτην;⁷ Τῷ ἰδίῳ **4**

κυρίῳ στήκει⁸ ἢ πίπτει. Σταθήσεται δέ: δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς στήσαι αὐτόν.

Ὅς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὅς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν **5**

τῷ ἰδίῳ νοῖ⁹ πληροφορεῖσθω.¹⁰ Ὁ φρονῶν¹¹ τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ:¹¹ καὶ ὁ **6**

μὴ φρονῶν¹¹ τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ.¹¹ Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει,

εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ: καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ

θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ **7**

ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν: ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν: ἐάν

¹ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ² διάκρισις, εὖ, ἡ, act of passing judgment. ³ διαλογισμός, οὖ, ὁ, reasoning, questioning. ⁴ λάχανον, οὖ, τό, garden herb, vegetable. ⁵ ἐξουθενέω, despise, ignore. ⁶ ἀλλότριος, strange, foreign. ⁷ οἰκέτης, οὖ, ὁ, house servant, household servant. ⁸ στήκω, stand, stand fast. ⁹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁰ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ¹¹ φρονέω, think, judge.

τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς ⁹
καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.¹ Σὺ ¹⁰
δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς² τὸν ἀδελφόν σου;
Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι³ τοῦ χριστοῦ. Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, ¹¹
λέγει κύριος: ὅτι ἐμοὶ κάμψει⁴ πᾶν γόνυ,⁵ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται⁶
τῷ θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ. ¹²

Μηκέτι⁷ οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν: ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι ¹³
πρόσκομμα⁸ τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.⁹ Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ¹⁴
ὅτι οὐδὲν κοινὸν¹⁰ δι' αὐτοῦ: εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν¹⁰ εἶναι, ἐκείνῳ
κοινόν.¹⁰ Εἰ δὲ διὰ βρώμα¹¹ ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται,¹² οὐκέτι κατὰ ἀγάπην ¹⁵
περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματι¹¹ σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν.
Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν: οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ¹⁶

¹ κυριεύω, be lord over, rule. ² ἐξουθενέω, despise, ignore. ³ βῆμα, τος, τό, judgment seat. ⁴ κάμπτω, bend, bow. ⁵ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁶ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁷ μηκέτι, no longer. ⁸ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ⁹ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁰ κοινός, common, unclean. ¹¹ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ¹² λυπέω, grieve, pain.

βρώσις¹ καὶ πόσις,² ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ 18
 γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων³ τῷ χριστῷ εὐάρεστος⁴ τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος⁵ τοῖς
 ἀνθρώποις. Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς⁶ τῆς εἰς 19
 ἀλλήλους. Μὴ ἕνεκεν⁷ βρώματος⁸ κατὰλυε⁹ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν 20
 καθαρὰ,¹⁰ ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος¹¹ ἐσθίοντι. Καλὸν τὸ 21
 μὴ φαγεῖν κρέα,¹² μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει¹³ ἢ
 σκανδαλίζεται¹⁴ ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ πίστιν ἔχεις; Κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 22
 Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.¹⁵ Ὁ δὲ διακρινόμενος,¹⁶ ἐὰν 23
 φάγη, κατακέκριται,¹⁷ ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως: πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία
 ἐστίν.

¹ βρώσις, εὖς, ἡ, eating, food. ² πόσις, εὖς, ἡ, drinking, drink. ³ δουλεύω, serve, am a slave. ⁴ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ⁵ δόκιμος, tested, approved. ⁶ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ⁷ ἕνεκεν, for the sake of, on account of. ⁸ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ⁹ καταλύω, destroy, lodge. ¹⁰ καθαρός, clean, pure. ¹¹ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ¹² κρέας, τό, meat, flesh. ¹³ προσκόπτω, strike against, stumble. ¹⁴ σκανδαλίζω, cause to stumble. ¹⁵ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁶ διακρίνω, discriminate, judge. ¹⁷ κατακρίνω, condemn.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι¹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα² Ἰησοῦ 24
 χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν³ μυστηρίου⁴ χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου,⁵ 25
 φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν προφητικῶν,⁶ κατ' ἐπιταγὴν⁷ τοῦ αἰωνίου
 θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν⁸ πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος,⁹ μόνῳ σοφῷ¹⁰ θεῷ, 26
 διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ὅφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα¹¹ τῶν ἀδυνάτων¹² βαστάζειν,¹³ καὶ 15
 μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.¹⁴ Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον¹⁵ ἀρεσκέτω¹⁴ εἰς τὸ ἀγαθὸν 2
 πρὸς οἰκοδομήν.¹⁶ Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρρεσεν,¹⁴ ἀλλὰ, καθὼς 3
 γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ¹⁷ τῶν ὀνειδιζόντων¹⁸ σε ἐπέπεσον¹⁹ ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ 4
 προεγράφη,²⁰ εἰς τὴν ἡμετέραν²¹ διδασκαλίαν²² προεγράφη,²⁰ ἵνα διὰ τῆς
 ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως²³ τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ 5

¹ στηρίζω, establish, fix firmly. ² κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ³ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁴ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ⁵ σιγάω, be silent, become silent. ⁶ προφητικός, prophetic. ⁷ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ⁸ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁹ γνωρίζω, make known, declare. ¹⁰ σοφός, wise. ¹¹ ἀσθένημα, τος, τό, weakness, infirmity. ¹² ἀδύνατος, impossible, unable. ¹³ βαστάζω, bear, carry. ¹⁴ ἀρέσκω, please, serve. ¹⁵ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹⁶ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ¹⁷ ὀνειδισμός, οὗ, ὁ, reproach, reviling. ¹⁸ ὀνειδίζω, reproach, revile. ¹⁹ ἐπιπίπτω, fall upon, press upon. ²⁰ προγράφω, write before, write previously. ²¹ ἡμέτερος, our, our own. ²² διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ²³ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation.

θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως¹ δώη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν² ἐν
 ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν· ἵνα ὁμοθυμαδὸν³ ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν 6
 θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε⁴ 7
 ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο⁴ ὑμᾶς, εἰς δόξαν θεοῦ. Λέγω δέ, 8
 χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ
 βεβαιῶσαι⁵ τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους⁶ δοξάσαι τὸν 9
 θεόν, καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί⁷ σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ
 ὀνόματί σου ψαλῶ.⁸ Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε,⁹ ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 10
 Καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε¹⁰ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε¹¹ αὐτὸν πάντες 11
 οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας¹² λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα¹³ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ 12
 ἀνιστάμενος ἄρχειν¹⁴ ἔθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος 13
 πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν

¹ παρακλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ² φρονέω, think, judge. ³ ὁμοθυμαδόν, with one accord, with one mind. ⁴ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ⁵ βεβαιῶ, confirm, secure. ⁶ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ⁷ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁸ ψάλλω, sing, sing praise. ⁹ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ¹⁰ αἰνέω, praise. ¹¹ ἐπαινέω, praise, commend. ¹² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ¹³ ῥίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root. ¹⁴ ἄρχω, rule, reign.

ὕμᾱς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί¹ ἐστε 14

ἀγαθωσύνης,² πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,³ δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθετεῖν.

Τολμηρότερον⁵ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὥς ἐπαναμιμνήσκων⁶ 15

ὕμᾱς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί με λειτουργόν⁷ 16

Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα⁸ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ

προσφορὰ⁹ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,¹⁰ ἡγιασμένη¹¹ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω 17

οὖν καύχησιν¹² ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω¹³ λαλεῖν τι 18

ᾧ οὐ κατειργάσατο¹⁴ χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοήν¹⁵ ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν 19

δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,¹⁶ ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ: ὥστε με ἀπὸ

Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ¹⁷ μέχρι¹⁸ τοῦ Ἰλλυρικοῦ¹⁹ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον

τοῦ χριστοῦ: οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον²⁰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη²¹ 20

¹ μεστός, full. ² ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ³ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ⁴ νουθετέω, admonish, exhort. ⁵ τολμηρότερον, more boldly. ⁶ ἐπαναμιμνήσκω, remind. ⁷ λειτουργός, οὔ, ὁ, minister, servant. ⁸ ἱεουργέω, perform holy service, act as a priest. ⁹ προσφορά, ᾧς, ἡ, offering, sacrifice. ¹⁰ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹¹ ἡγιάζω, make holy, consecrate. ¹² καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ¹³ τολμάω, dare, endure. ¹⁴ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁵ ὑπακοή, ἧς, ἡ, obedience. ¹⁶ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ¹⁷ κύκλος, ου, ὁ, circle. ¹⁸ μέχρι, until, as far as (gen). ¹⁹ Ἰλλυρικόν, οὔ, τό, Illyricum. ²⁰ φιλοτιμέομαι, have as an ambition, aspire to. ²¹ ὀνομάζω, name, give a name to.

χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον¹ θεμέλιον² οἰκοδομῶ: ἀλλά, καθὼς γέγραπται, 21

Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη³ περὶ αὐτοῦ, ὄψονται: καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.⁴

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην⁵ τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς: νυνὶ⁶ δὲ μηκέτι⁷ τόπον 22

ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν⁸ τούτοις, ἐπιποθίαν⁹ δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ

πολλῶν ἐτῶν, ὥς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν,¹⁰ ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς: 24

ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος¹¹ θεάσασθαι¹² ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι¹³

ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.¹⁴ Νυνὶ⁶ δὲ πορεύομαι εἰς 25

Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις. Εὐδόκησαν¹⁵ γὰρ Μακεδονία¹⁶ καὶ Ἀχαΐα¹⁷ 26

κοινωνίαν¹⁸ τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. 27

Εὐδόκησαν¹⁵ γάρ, καὶ ὀφειλέται¹⁹ αὐτῶν εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς²⁰

αὐτῶν ἐκοινώνησαν²¹ τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς²² λειτουργῆσαι

¹ ἀλλότριος, strange, foreign. ² θεμέλιος, οὐ, ὁ, foundation. ³ ἀναγγέλλω, announce, report. ⁴ συνίημι, understand, consider. ⁵ ἐγκόπτω, impede, detain. ⁶ νυνί, now, already. ⁷ μηκέτι, no longer. ⁸ κλίμα, τος, τό, region, territory. ⁹ ἐπιποθία, ας, ἡ, longing, desire. ¹⁰ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ¹¹ διαπορεύομαι, pass across, journey through. ¹² θεάομαι, look at, behold. ¹³ προπέμπω, send before, send forth. ¹⁴ ἐμπίπλημι, fill up, satisfy. ¹⁵ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹⁶ Μακεδονία, ας, ἡ, Macedonia. ¹⁷ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ¹⁸ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ¹⁹ ὀφειλέτης, οὐ, ὁ, debtor, sinner. ²⁰ πνευματικός, spiritual. ²¹ κοινωνέω, have a share of, share. ²² σαρκικός, fleshly, carnal. ²³ λειτουργέω, minister, serve.

αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,¹ καὶ σφραγισάμενος² αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, 28
ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.³ Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν 29
πληρώματι⁴ εὐλογίας⁵ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς 30
ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι⁶ μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ
πρὸς τὸν θεόν: ἵνα ῥυσθῶ⁷ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων⁸ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ 31
διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος⁹ γένηται τοῖς ἀγίοις: ἵνα ἐν χαρᾷ 32
ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι¹⁰ ὑμῖν. Ὁ δὲ θεὸς 33
τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ ἐπιτελέω, complete, perform. ² σφραγίζω, seal, set a seal upon. ³ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ⁴ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁵ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁶ συναγωνίζομαι, strive together. ⁷ ῥύομαι, rescue, save. ⁸ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ⁹ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹⁰ συναναπαύομαι, rest with, rest along with.

Συνίστημι¹ δὲ ὑμῖν Φοίβην² τὴν ἀδελφὴν³ ἡμῶν, οὕσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας **16**

τῆς ἐν Κεγχρεαῖς·⁴ ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε⁵ ἐν κυρίῳ ἀξίως⁶ τῶν ἁγίων, καὶ **2**

παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ⁷ πράγματι·⁸ καὶ γὰρ αὕτη προστάτις⁹

πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν¹⁰ καὶ Ἀκύλαν¹¹ τοὺς συνεργούς¹² μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, **3**

οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον¹³ ὑπέθηκαν,¹⁴ οἷς οὐκ ἐγὼ

μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν· καὶ τὴν κατ' οἶκον **5**

αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον¹⁵ τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν

ἀπαρχὴ¹⁶ τῆς Ἀχαΐας¹⁷ εἰς χριστόν. Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν **6**

εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον¹⁹ καὶ Ἰουνίαν²⁰ τοὺς συγγενεῖς²¹ μου καὶ **7**

συναιχμαλώτους²² μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι²³ ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ

¹ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ² Φοίβη, ἡς, ἡ, Phoebe. ³ ἀδελφή, ἡς, ἡ, sister. ⁴ Κεγχρεαί, ὠν, ἡ, Cenchreae. ⁵ προσδέχομαι, receive, wait for. ⁶ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ⁷ χρήζω, need, have need of. ⁸ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ⁹ προστάτις, ιδος, ἡ, patron, benefactor. ¹⁰ Πρίσκα, ἡ, Prisca, Priscilla. ¹¹ Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ¹² συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ¹³ τράχηλος, ου, ὁ, neck. ¹⁴ ὑποτίθημι, lay down, make known. ¹⁵ Ἐπαίνετος, ου, ὁ, Epānetus. ¹⁶ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ¹⁷ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ¹⁸ κοπίᾳ, τοῦ, ὁ, labor. ¹⁹ Ἀνδρόνικος, ου, ὁ, Andronicus. ²⁰ Ἰουνιάς, ᾱ, ὁ, Junias, Junia. ²¹ συγγενής, kindred, relative. ²² συναιχμαλωτός, ου, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ²³ ἐπίσημος, splendid, outstanding.

ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν¹ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. 8
 Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν² τὸν συνεργὸν³ ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ Στάχυν⁴ τὸν
 ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν⁵ τὸν δόκιμον⁶ ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε 10
 τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.⁷ Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα⁸ τὸν συγγενῆ⁹ μου. 11
 Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου,¹⁰ τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε 12
 Τρύφαιναν¹¹ καὶ Τρυφῶσαν¹² τὰς κοπιώσας¹³ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα¹⁴
 τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν¹⁵ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Ροῦφον¹⁵ τὸν 13
 ἐκλεκτὸν¹⁶ ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, 14
 Φλέγοντα,¹⁸ Ἑρμᾶν,¹⁹ Πατρόβαν,²⁰ Ἑρμῆν,²¹ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. 15
 Ἀσπάσασθε Φιλόλογον²² καὶ Ἰουλίαν,²³ Νηρέα²⁴ καὶ τὴν ἀδελφὴν²⁵ αὐτοῦ, καὶ
 Ὀλυμπᾶν,²⁶ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν 16
 φιλήματι²⁷ ἀγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμεῖς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

¹ Ἀμπλίας, ου, ὁ, Ampliatius. ² Οὐρβανός, οὔ, ὁ, Urbanus. ³ συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ⁴ στάχυς, υος, ὁ, Stachys, head of grain. ⁵ Ἀπελλῆς, οὔ, ὁ, Apelles. ⁶ δόκιμος, tested, approved. ⁷ Ἀριστόβουλος, ου, ὁ, Aristobulus. ⁸ Ἡρωδίων, ωνος, ὁ, Herodion. ⁹ συγγενής, kindred, relative. ¹⁰ Νάρκισσος, ου, ὁ, Narcissus. ¹¹ Τρύφαινα, ης, ἡ, Tryphena, Tryphaena. ¹² Τρυφῶσα, ης, ἡ, Tryphosa. ¹³ κοπιᾶω, toil, labor. ¹⁴ Περσίς, ἰδος, ἡ, Persis. ¹⁵ Ροῦφος, ου, ὁ, Rufus. ¹⁶ ἐκλεκτός, chosen, elect. ¹⁷ Ἀσύγκριτος, ου, ὁ, Asyncritus. ¹⁸ Φλέγων, οντος, ὁ, Phlegon. ¹⁹ Ἑρμᾶς, ᾱ, ὁ, Hermas. ²⁰ Πατρόβας, ᾱ, ὁ, Patrobas. ²¹ Ἑρμῆς, οὔ, ὁ, Hermes. ²² Φιλόλογος, ου, ὁ, Philologus. ²³ Ἰουλία, ας, ἡ, Julia. ²⁴ Νηρεός, ἑως, ὁ, Nereus. ²⁵ ἀδελφή, ἧς, ἡ, sister. ²⁶ Ὀλυμπᾶς, ᾱ, ὁ, Olympas. ²⁷ φίλημα, τος, τό, kiss.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν¹ τοὺς τὰς διχοστασίας² καὶ τὰ σκάνδαλα,³ 17
 παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε,⁴ ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνετε⁵ ἀπ' αὐτῶν. Οἱ 18
 γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν,⁶ ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν
 κοιλίᾳ·⁷ καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας⁸ καὶ εὐλογίας⁹ ἐξαπατῶσιν¹⁰ τὰς καρδίας τῶν
 ἀκάκων.¹¹ Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοή¹² εἰς πάντας ἀφίκετο.¹³ Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· 19
 θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς¹⁴ μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους¹⁵ δὲ εἰς τὸ κακόν. Ὁ 20
 δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει¹⁶ τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.¹⁷

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος¹⁸ ὁ συνεργός¹⁹ μου, καὶ Λούκιος²⁰ καὶ Ἰάσων²¹ καὶ 21
 Σωσίπατρος²² οἱ συγγενεῖς²³ μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος,²⁴ ὁ γράψας τὴν 22
 ἐπιστολήν,²⁵ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος²⁶ ὁ ξένος²⁷ μου καὶ τῆς ἐκκλησίας 23

¹ σκοπέω, look at, contemplate. ² διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁴ μαρτάνω, learn, ascertain. ⁵ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ⁶ δουλεύω, serve, am a slave. ⁷ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ⁸ χρηστολογία, ας, ἡ, smooth, plausible speech. ⁹ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹⁰ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ¹¹ ἄκακος, guileless, innocent. ¹² ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹³ ἀφικνέομαι, reach, arrive at. ¹⁴ σοφός, wise. ¹⁵ ἀκέραιος, unmixed, pure. ¹⁶ συντρίβω, break in pieces, crush. ¹⁷ τάχος, ους, τό, speed, quickness. ¹⁸ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ¹⁹ συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ²⁰ Λούκιος, ου, ὁ, Lucius. ²¹ Ἰάσων, ονος, ὁ, Jason. ²² Σωσίπατρος, ου, ὁ, Sosipater. ²³ συγγενής, kindred, relative. ²⁴ Τέρτιος, ου, ὁ, Tertius. ²⁵ ἐπιστολή, ἡς, ἡ, letter, dispatch. ²⁶ Γάϊος, ου, ὁ, Gaius. ²⁷ ξένος, strange, stranger.

ὅλης. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἑραστος¹ ὁ οἰκονόμος² τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος³ ὁ
ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 24

¹Ἑραστος, ου, ὁ, Erastus. ²οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ³Κούαρτος, ου, ὁ, Quartus.